

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію
Беседи Ганни Вікторівни
«Судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності 081 – Право

Кримінальне провадження здійснюється з додержанням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. На виконання зазначеного законодавцем передбачено низку гарній забезпечення прав та законних інтересів осіб, залучених до орбіти кримінальних процесуальних відносин. Однією з таких гарантій є здійснення судового контролю під час досудового розслідування.

І хоча чинний КПК України й передбачає доволі широкий перелік повноважень слідчого судді, спрямованих на захист прав та законних інтересів особи, водночас аналіз правозастосовної практики свідчить, про наявність низки проблемних питань. Крім того, системний аналіз положень чинного КПК України щодо закріплення повноважень слідчого судді надає підстави стверджувати, що окремі норми КПК України не відповідають стандартам якості закону. Незважаючи на постійний інтерес учених-процесуалістів до тематики судового контролю під час досудового розслідування, здійснення системного дослідження на дисертаційному рівні позначеної проблематики не втрачає свою актуальність.

На підставі вище викладеного вбачається, що тема дисертації Беседи Г.В. «Судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні» є актуальною та своєчасною.

Метою дисертації Беседи Г.В., як свідчить текст роботи, є досягнення наукового результату у вигляді висновків щодо вдосконалення правового регулювання та правозастосування у частині здійснення судового контролю у досудовому розслідуванні. Для досягнення цієї мети авторкою сформульовано низку завдань, вирішення яких знайшло відображення у висновках роботи.

Тема та зміст дисертації відповідають заявленій дисертанткою науковій спеціальності, отримані результати піддані достатній апробації.

Дисертація має завершений характер. Архітектоніка роботи характеризується логічною побудовою. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів та висновків, оформлене відповідно до вимог, які висуваються до наукових робіт такого рівня. Наукові положення викладені несуперечливо з урахуванням ступеня їхньої новизни. Стиль викладення дозволяє усвідомити їхній зміст і новизну у порівнянні з раніше висловленими в науці кримінального процесу підходами щодо питань, які є предметом цього дослідження.

Обґрунтованість наукових положень дисертації Беседи Г.В. забезпечується застосуванням сучасних методів наукового дослідження. Здобуті дисертанткою результати базуються на комплексному використанні методів наукового пізнання, які в своєму логічному поєднанні дали змогу всебічно розглянути проблему фіксування судового провадження як гарантії права на справедливий суд у кримінальному процесі.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація Беседи Г.В. є одним із перших в Україні комплексним системним дослідженням судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні.

Вимогам щодо наукової новизни відповідає низка сформульованих авторкою положень. Зокрема, дисертанткою обґрунтовується доцільність закріплення альтернативної підсудності в разі подання скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування та заяв у порядку ст. 206 КПК. Крім того, варто відмітити пропозицію щодо визначення підстав для повернення клопотання, з яким звертаються до слідчого судді. На позитивну оцінку заслуговує пропозиція щодо розширення повноважень суду апеляційної інстанції при прийнятті рішень за результатами розгляду скарги на ухвали слідчих суддів та переліку ухвал, які можуть бути оскаржені.

Отримані авторкою результати мають теоретичну та практичну значущість, адже можуть бути використані як у науці, так і в нормотворчій діяльності, у практиці та навчальному процесі, що підтверджується актами впровадження.

Надаючи позитивну оцінку дисертаційній роботі Г.В. Беседи та відзначаючи наукові досягнення авторки, слід, разом з тим, зазначити, що окремі висновки дисертантки породжують певні сумніви та викликають запитання, що може слугувати підґрунтям наукової дискусії.

1. Авторкою обстоюється необхідність виокремлення в окремій главі загальних положень судового контрольного провадження, у якій буде законодавчо регламентовано питання територіальної юрисдикції справ, які надходять до слідчого судді, підстави для відкриття провадження або повернення матеріалів, залишення їх без розгляду, строки розгляду клопотань, наслідки неявки осіб у судові засідання, загальний порядок розгляду клопотань, заяв або скарг, порядок вирішення відводів слідчому судді та ін.

Водночас видається, що така пропозиція є доволі дискусійною. Зокрема, на думку рецензента, неможливо уніфікувати наслідки неявки осіб у судові засідання, виходячи зі специфіки кожного окремого різновиду судового контрольного провадження. Наприклад, під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, дізнавача, прокурора участь таких осіб у судовому засіданні є обов'язковою, водночас їх відсутність не перешкоджає розгляду скарги. Натомість, під час розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу участь прокурора є обов'язковою і розгляд слідчим суддею позначеного питання за відсутністю прокурора є неможливим.

2. Дисертанткою зазначається, що завданнями судового контрольного провадження у досудовому розслідуванні є: захист прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні; невідкладний розгляд клопотань, заяв та скарг слідчим суддею, що забезпечує як негайне поновлення прав, свобод та інтересів осіб, так і оперативність здійснення досудового розслідування; забезпечення застосування до кожного учасника кримінального провадження належної правової процедури. У контексті зазначеного цікавою є позиція авторки щодо того, яке завдання з перелічених вище виконує слідчий суддя встановлюючи строк на ознайомлення з матеріалами досудового розслідування в порядку ст. 290 КПК України?

3. У дисертаційній роботі наводиться класифікація суб'єктів судового

контрольного провадження: 1) суб'єкти, які виконують функцію судового контролю; 2) суб'єкти, які виконують функцію кримінального переслідування; 3) суб'єкти, які виконують функцію захисту; 4) суб'єкти, які виконують допоміжну функцію.

Варто зауважити, що така класифікація є не зовсім вдалою, оскільки не охоплює всіх учасників судового контрольного провадження, зокрема не зрозуміло до якої класифікаційної групи може бути віднесений потерпілий.

4. Певні сумніви викликає доцільність закріплення в чинному КПК України права на оскарження в апеляційному порядку ухвали слідчого судді, постановлення якої не передбачено Кодексом.

Крім того, конструкція запропонованої норми передбачає формальний підхід до визначення ухвали слідчого судді, постановлення якої не передбачено КПК. Такий підхід не враховує напрацювання вітчизняних учених-процесуалістів та практику Верховного Суду щодо необхідності застосування сутнісного підходу до визначення ухвали слідчого судді як такої, постановлення якої не передбачено чинним КПК.

Вказані зауваження переважно мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження.

Висловлені зауваження в цілому не знижують наукової цінності рецензованої роботи, що дає підстави для загального висновку. Дисертаційна робота Бєсєди Ганни Вікторівни на тему: «Судове контрольне провадження у досудовому розслідуванні», що була подана на захист до разової спеціалізованої вченої ради на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є завершеною самостійно виконаною науковою працею, яка вирішує актуальну задачу кримінального процесуального права, містить науково обґрунтовані результати, оформлені в чіткі лаконічні висновки. Оформлення дисертації відповідає вимогам, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року. Методичний рівень, наукова новизна і практичне значення, рівень оприлюднення результатів рецензованої роботи відповідає вимогам до дисертацій ступеня доктора філософії згідно з положенням Постанови Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а здобувачка Беседа Ганна Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

**кандидат юридичних наук,
науковий співробітник відділу дослідження
проблем кримінального процесу та судоустрою**

**Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності**

імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України

Д.І. Клепка

Підпис	<i>Клепка Д. І.</i>
засвідчую	
Інспектор ВК	<i>Степанів Н. А.</i>
« 27 »	<i>січня 2023</i> р.